

Arbetslivskommissionen för textil och mode, lägesbild 2018–2019

Arbetslivskommissionen för textil och mode har utarbetat en lägesbild över kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnande inom sitt område. Till arbetslivskommissionernas uppgifter hör att årligen producera information om kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnandet inom den egna branschen (Statsrådets förordning om yrkesutbildning 673/2017). För detta uppdrag har arbetslivskommissionerna haft tillgång till uppgifter om uppföljning, bedömning och respons, bland annat utbildningsförvaltningens statistik- och styrningstjänster och i den nationella informationsresursen KOSKI.

Uppgifterna om utförda studieprestationer 2018 gjordes tillgängliga för kommissionerna våren 2019. Eventuella korrigeringar som läroanstalterna har gjort i KOSKI-informationen efter denna tidpunkt visas inte i denna lägesbild. Detta gäller även statistiken över mängden utförda studieprestationer 2019 som tagits fram ur informationsresursen KOSKI i början av 2020. De granskade prestationsmängderna publiceras senare i utbildningsförvaltningens statistiktjänst Vipunen.fi.

De uppgifter som har utnyttjats i lägesbilden har plockats direkt från informationsresursen KOSKI i den form som läroanstalterna har uppgett dem. Statistiken kan innehålla bristfälliga eller felaktiga uppgifter. Till exempel på grund av tekniska orsaker har alla uppgifter som antecknats i läroanstalternas egna studiehänteringssystem inte överförts korrekt till KOSKI. Dessa uppgifter statistikförs under punkterna "inga uppgifter"/"har inte meddelats".

Även kommissionernas besöksrapporter, begäran om rättelse och utlåtanden har använts som källmaterial.

Antal avlagda examina och examensdelar

Examensdelar som mål/hela examen som mål

För grundexamen inom textil- och modebranschen var målet under 2019 för 1 661 avlagda examensdelar att avlägga hela examen. Målet för 174 examensdelar var att avlägga en eller flera examensdelar.

För yrkesexamen inom textil- och modebranschen var målet under 2019 för studierna i 126 examensdelar att avlägga hela examen. Målet för tre examensdelar var att endast avlägga en eller flera examensdelar.

För specialyrkesexamen inom textil- och modebranschen var under 2019 målet för sex avlagda examensdelar att avlägga hela examen. Målet för sju examensdelar var att enbart avlägga en eller flera examensdelar.

Diskussion

Antalet prestationer för examina och examensdelar, utveckling

De nya examensgrunderna har trätt i kraft nyligen. Prestationerna syns därför ännu inte i KOSKI-uppgifterna.

Marginellt avlagda examina och kompetensområden

Branscherna för de examina som hör till kommissionens område är mycket små. Antalet prestationer är därför litet jämfört med till exempel antalet examensprestationer inom stora branscher. Branschen och dess examina är dock mycket viktiga.

Examens- och examensdelsprestationer	2018		2019	
	hela examen	examensdelar	hela examen	examensdelar
Grundexamen inom textil- och beklädnadsbranschen	236	2 247	238	1 477
Kompetensområdet för beklädnad	202		213	
Kompetensområdet för skobranschen	25		9	
Kompetensområdet för textilvård	4		15	
Kompetensområdet för textilt teknik	3		1	
Tomma	2		0	
Yrkesexamen inom skobranschen	10	16	2	7
Yrkesexamen inom väsk- och läderbranschen	0	0	0	0
Yrkesexamen för läderberedare	0	0	0	0
Yrkesexamen inom textilbranschen	5	17	3	13
Kompetensområdet för tillverkning av handgjorda och konstindustriella textilier	4		3	
Kompetensområdet för tillverkning av industriella textilier	0		0	
Tomma	1		0	
Yrkesexamen i textilvård	14	37	1	8
Vattentvätt vid textilvård	6		0	
Kemtvätt vid textilvård	0		0	
Tomma	8		1	
Yrkesexamen för körsnär	0	0	0	0
Yrkesexamen inom beklädnadsbranschen	45	134	33	129
Specialyrkesexamen inom skobranschen	0	1	1	4
Specialyrkesexamen för väsk- och lädermästare	0	0	0	0
Specialyrkesexamen för läderberedarmästare	0	0	0	0
Specialyrkesexamen inom textilbranschen	0	0	0	0
Specialyrkesexamen inom textilvård	4	10	1	4
Specialyrkesexamen för körsnärsmästare	0	0	0	0
Specialyrkesexamen inom beklädnadsbranschen	26	107	3	18
Grundexamen inom textil- och modebranschen	0	195	42	1 835
Yrkesexamen inom textil- och modebranschen			18	129
Specialyrkesexamen inom textil- och modebranschen			1	13
Totalt	340	2 764	343	3 637

* Uppgifterna är hämtade 25.2.2019 (för 2018) och 15.1.2020 (för 2019) och uppgifterna har inte uppdaterats efter detta. Prestationerna för examensdelarna omfattar inte examensdelar som uppgetts vara lokala.

Anordnande av examina

Aktiva utbildningsanordnare/anordnartillstånd

Examen	Anordnartillstånd	Aktiva anordnare	Mera information
Grundexamen inom textil- och modebranschen	57	31	
Yrkesexamen inom textil- och modebranschen	22	9	i kraft 1.1.2019
Specialyrkesexamen inom textil- och modebranschen	17	2	i kraft 1.1.2019

** aktiviteten bestäms utifrån om utbildningsanordnaren/läroanstalten registrerat examens- eller examensdelsprestationer i den KOSKI-data från 2018 eller 2019 som tillställts kommissionen. Uppgifterna är hämtade 25.2.2019 (för 2018) och 15.1.2020 (för 2019) och uppgifterna har inte uppdaterats efter detta.*

Diskussion

Ändringar i antalet examina och anordnartillstånd

Enligt uppgifterna till kommissionen har det inte skett förändringar i antalet anordnartillstånd sedan den 1 januari 2018.

Anordnande av examina

Enligt kommissionens uppgifter har 31 utbildningsanordnare producerat examina eller examensdelar med anknytning till grundexamen under 2018–2019. Totalt har 57 utbildningsanordnare tillstånd att anordna grundexamen inom textil- och modebranschen. 22 utbildningsanordnare har tillstånd att anordna yrkesexamen inom textil- och modebranschen och 17 utbildningsanordnare har tillstånd att anordna specialyrkesexamen inom textil- och modebranschen.

Fördelningen av examens-/examensdelsprestationer mellan utbildningsanordnarna

Antalet examina fördelas så att en av utbildningsanordnarna för grundexamen hade flest examina under 2019. Två utbildningsanordnare producerade examina, med den ena producerade 16 hela examensprestationer och den andra två. För specialyrkesexamens del har en hel examen producerats av en utbildningsanordnare.

Geografisk och språklig täckning vid anordnande av examina

Utbildningsanordnare som har tillstånd att anordna examina och som hör till kommissionens område finns geografiskt tämligen heltäckande. De svenskspråkiga utbildningsanordnarna finns i huvudsak i södra Finland och Österbotten. I examina finns kompetensområden som inte anordnas av alla utbildningsanordnare.

Kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnande

Fördelning av platser där yrkesprov genomförs

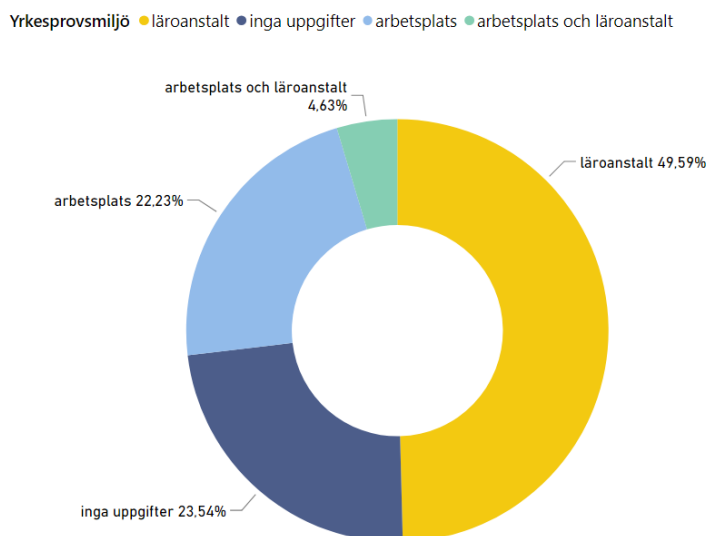

Bild 1. För grundexamen inom textil- och modebranschen har man för 2019 för 50 procent av yrkesproven angett läroanstalten som yrkesprovsmiljö, för ungefär 25 procent inga uppgifter, för 20 procent arbetsplats och för fem procent både arbetsplats och läroanstalt. I grundexamina ingår gemensamma examensdelar och också uppgifterna för dessa kan ingå i punkterna läroanstalt eller inga uppgifter.

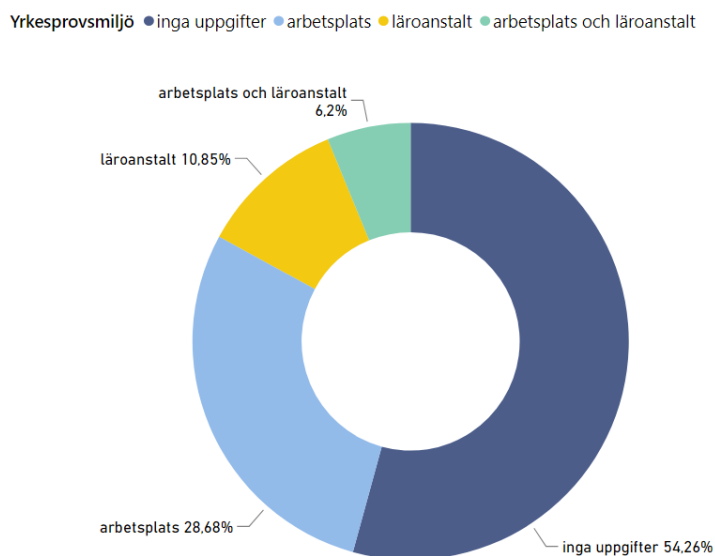

Bild 2. För yrkesexamen inom textil- och modebranschen har man för 2019 för tio procent av yrkesproven angett läroanstalten som yrkesprovsmiljö, för ungefär 55 procent inga uppgifter, för 30 procent arbetsplats och för ungefär fem procent både arbetsplats och läroanstalt. Kommissionen har ingen exakt information om varför andelen under "inga uppgifter" är ganska stor, men en orsak kan vara att utbildningsanordnarna haft problem med tekniken och registreringarna.

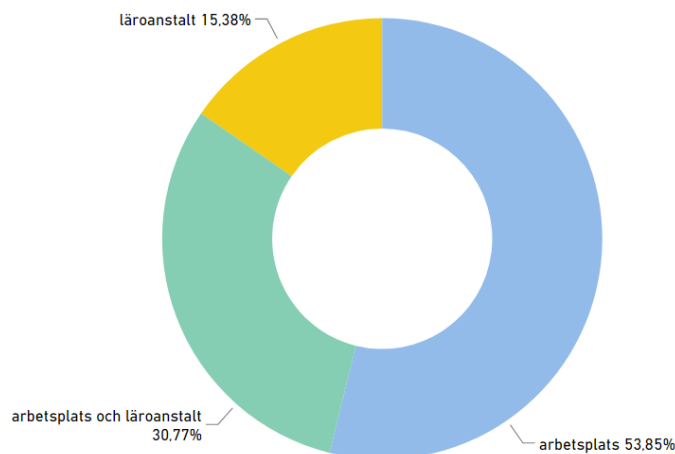

Bild 3. För specialyrkesexamen inom textil- och modebranschen har man för 2019 för 15 procent av yrkesproven angett läroanstalten som yrkesprovsmiljö, för ungefär 55 procent arbetsplats och för ungefär 30 procent både arbetsplats och läroanstalt.

Medeltalet för yrkesprov enligt studeranderesponsen inom yrkesutbildning (slutenkät)

Medeltalet för yrkesproven i studeranderesponsen var 4,5. Variationen mellan examina i kommissionens område var inte stor.

** granskningsperioden för studeranderespons är 7/2018–9/2019. Bedömningsskala 1–5, där (5) helt av samma åsikt, (4) nästan helt av samma åsikt, (3) delvis av samma och delvis av annan åsikt, (2) nästan helt av annan åsikt, (1) helt av annan åsikt.*

Diskussion

Genomförande av tvåpartsbedömning av kunnande

Av besöksrapporterna framgår att man inte får så många yrkesprovsbedömare från arbetslivet som man önskar. Inom vissa kompetensområden, till exempel textilvård och industriell textil, verkar det som om yrkesproven i hög grad kan genomföras enbart i arbetslivet. I situationer där en bedömare är relativt lättillgänglig har yrkesproven ordnats både i läroanstaltens arbetssalar och i arbetslivet och företagen.

I grundexamen inom textil- och modebranschen avlagdes 1 362 examensdelar. För 452 examensdelar sakades uppgifter om vem som beslutat om bedömningen, för 60 examensdelar uppgavs två lärare och för sju examensdelar en annan företrädare för utbildningsanordnaren och en lärare.

I yrkesexamen inom textil- och modebranschen hade 129 examensdelar avlagts. För 70 examensdelar sakades information om vem som fattat beslut om bedömningen, för åtta examensdelar uppgavs två lärare och för en examensdel endast en lärare.

År 2019 avlades 13 examensdelar i specialyrkesexamen inom textil- och modebranschen. Beslut om bedömningen fördelades på följande sätt: för sex examensdelar två lärare och för sju delar både arbetsgivare/arbetslivet och en lärare.

Motiveringar för ordnande av yrkesprov vid läroanstalter

Yrkesprov görs i läroanstaltsmiljöer och arbetsutrymmen, eftersom det inte alltid finns arbetsplatser i området. De regionala behoven möts nödvändigtvis inte. Maskinbeståndet är oftast bättre och mångsidigare vid läroanstalterna. I yrkesprov som genomförs vid läroanstalten kan man utföra olika kundarbeten och -projekt, till exempel utföra måttbeställningsarbeten, i läroanstalternas syateljé/ arbetsutrymmen.

Vid läroanstalterna är det ofta möjligt att genomföra yrkesprov med hjälp av bra utrustning och maskiner. Hos privata arbetsgivare är maskinerna mycket specifika och studerande kan till exempel endast i viss mån påvisa sitt kunnande på dem.

Rättelser av bedömning

Inga begäran om rättelse av bedömning har inkommit till kommissionen för behandling.

Planer för bedömning av kunnande

Ännu 2018 var arbetet med planerna för bedömning av kunnande i ganska stor utsträckning halvfärdigt. Vid besöken under andra hälften av 2019 var kunde man konstatera att planerna för bedömning av kunnande hade utvecklats. Därtill har kommissionen fått ett par begäran om utlåtande från undervisnings- och kulturministeriet om planer för bedömning av kunnande. Den ena planen var väl utarbetad. Den andra planen för bedömning av kunnande som lämnats för utlåtande behövde fortfarande utvecklas och hade brister.

Genomförandet av den personliga tillämpningen i praktiken

Enligt besöksrapporterna genomförs personlig tillämpning oftast enligt bestämmelserna. Enligt studeranderesponsen har medeltalen för PUK varit minst 3,6.

God praxis

De yrkesprov som genomförs på arbetsplatserna fungerar bra, eftersom arbetsplatsernas yrkesprovsmiljöer lämpar sig för påvisande av kunnande. Läroanstalterna har länge samarbetat med olika samfund som också fungerar som kunder vid yrkesprov som genomförts vid läroanstalterna.

Samarbetet med företagen i regionen är särskilt viktigt när det gäller att rikta utbildningen och genomföra yrkesprov.

En god praxis har också varit samarbetet med olika utbildningsområden och läroanstalter.

Anvisningar i anknytning till yrkesproven och själva yrkesproven har dokumenterats väl.

Utvecklingsområden i utbildningsanordnarnas verksamhet

Antalet yrkesprov som genomförs vid läroanstalter är mycket stort. Att flytta yrkesproven till arbetsplatserna medför sina egna utmaningar, men är viktigt med tanke på arbetslivet.

Som utvecklingsområden nämndes ett intensivare samarbete, profilering och specialisering på de egna kärnkompetensområdena.

I de yrkesprov som genomförs vid läroanstalten fungerar lärarna som bedömare, och då saknas arbetslivets sakkunskap och syn. Utbildningsstyrelsens anvisningar säger att en av bedömarna ska vara en företrädare för arbetslivet, och endast av grundad anledning (till exempel försening) kan bedömningen göras av två lärare eller en annan företrädare för utbildningsanordnaren.

Hur väl fungerar examensgrunderna

Diskussion

Hur väl motsvarar examensgrunderna arbetslivet

När det gäller textilvård kan en utmaning vara att det till exempel finns många studerande på samma tvätteri. Det kan vara svårt att upprätthålla en jämn kvalitet på handledningen.

Likheten mellan kraven på yrkesskicklighet i vissa examensdelar (till exempel uthyrning och sjukhustextilier) kan också ses som en utmaning, till exempel i fråga om bedömningen.

Genomförande av valfrihet vid avläggande av examina

Enligt kommissionens egna iakttagelser är en omfattande valfrihet för examina inom branschen ännu inte helt genomförd. Valfriheten är beroende av lärarnas kunskap och kompetens.

Behov av ytterligare anvisningar i fråga om kraven på yrkesskicklighet i examensdelarna eller sätten att påvisa yrkesskickligheten

Examensgrunderna har ändrats med beaktande av kommentarer från fältet.

Erfarenheter av hur de nya examensgrunderna fungerar

Examensutbildningen enligt de nya examensgrunderna har startat så sent som hösten 2018, och under kommissionens besök genomfördes yrkesprov för den första examensdelen. Examensgrunderna fungerar bra i fråga om det första yrkesprovet.

De nya grunderna för grundexamen inom textil- och modebranschen trädde i kraft den 1 augusti 2018. Hur examensgrunderna fungerar och vilka utvecklingsbehov de har framkommer först senare när man har fått mer erfarenhet av att ordna yrkesprov (hela examen). Erfarenheterna hittills av hur grunderna fungerar har varit positiva.